

Projekt

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU KALISKIEGO**

z dnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Programu opieki nad zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn.zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przymuje się „Program opieki nad zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Kaliskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

**Załącznik
do uchwały Nr.....
Rady Powiatu Kaliskiego
z dnia**

**PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
POWIATU KALISKIEGO
NA LATA 2024-2027**

Kalisz, 2024 rok

Spis treści:

1. Wstęp.....	4
2. Uwarunkowania formalne i prawne Programu.....	4
2.1. Obowiązki samorządów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.....	4
2.2. Podstawa opracowania Programu.....	5
2.3. Uwarunkowania prawne Programu	5
2.3.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.	5
2.3.2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.....	6
2.3.3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.....	6
2.3.4. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	7
2.3.5. Ustawa 7 lipca 1994r. Prawo budowlane.....	7
2.3.6. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.....	7
2.3.7. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.....	7
2.3.8. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.....	7
2.3.9. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności..... kulturalnej	7
2.3.10. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie... 8	
2.3.11. Ustawa z dnia 21 listopada 1966 r. o muzeach.....	8
2.3.12. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach.....	9
2.4. Przedmiot ochrony.....	9
2.4.1. Zabytki nieruchome	9
2.4.2. Zabytki ruchome.....	9
2.4.3. Zabytki archeologiczne	10
2.4.4. Inne podmioty ochrony.....	10
2.5. Formy prawne ochrony zabytków	10
2.5.1. Wpis do rejestru zabytków.....	10
2.5.2. Uznanie za pomnik historii.....	10
2.5.3. Utworzenie parku kulturowego	11
2.5.4. Ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	11
2.5.5. Inne formy ochrony.....	12
2.6. Kontekst regionalny Programu	12
2.6.1. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013.....	13
2.6.2. Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026.....	13
2.6.3. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030.....	14
2.6.4. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania.....	14
2.6.5. Program opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020.....	14
2.6.6. Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021.....	18
2.6.7. Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu kaliskiego na lata 2021-2025 z perspektywą do 2030 r.	19
3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego powiatu kaliskiego.....	20
3.1. Charakterystyka powiatu kaliskiego.....	20
3.2. Historia ziem wchodzących w skład powiatu kaliskiego.....	21
3.3. Zabytki na terenie powiatu kaliskiego.....	21
3.3.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków	22
3.3.2. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków	29
3.3.3. Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków	33

3.3.4. Uwarunkowania wewnętrzne	34
3.4. Gminne ewidencje zabytków i gminne programy opieki nad zabytkami na terenie powiatu kaliskiego	36
3.4.1. Gminne Ewidencje Zabytków.....	36
3.4.2. Gminne programy opieki nad zabytkami.....	39
3.5. Muzea i zabytki będące własnością Powiatu kaliskiego.....	40
3.6. Najcenniejsze zabytki sakralne - Szlak Kościołów Drewnianych Ziemi Kaliskiej	41
3.6.1 . Kościół parafialny pw. św. Bartłomieja Apostoła w Godzieszach Wielkich.....	41
3.6.2. Kościół parafialny pw. św. Jakuba w Tłokini Kościelnej.....	42
3.6.3. Kościół parafialny pw. św. Andrzeja Apostoła w Borkowie Starym.....	43
3.6.4. Kościół filialny pw. św. Michała Archanioła w Zborowie.....	43
3.6.5. Kaplica pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Krzyżówkach.....	44
3.6.6. Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Strzałkowie.....	45
3.6.7. Kościół pw. św. Wawrzyńca w Kosmowie.....	45
3.6.8. Kościół pw. św. Wojciecha w Kościelcu Kaliskim.	46
3.6.9. Kościół pw. św. Urszuli w Zbiersku.	47
3.6.10. Kościół pw. św. Marcina w Piątku Wielkim.....	47
3.6.11. Kościół pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Lipem.....	48
3.6.12. Kościół pw. Narodzenia NMP w Blizanowie.	49
3.6.13. Kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych w Rychnowie.....	49
3.6.14. Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Pamięcinie.....	50
3.7. Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.....	51
4. Cele i zadania Programu opieki nad zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027.....	51
4.1. Cele strategiczne, priorytety, zadania.....	51
5. Wdrażanie Programu opieki nad zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027.....	53
5.1. Rozwiązania organizacyjne i instytucjonalne	53
5.2. Mechanizmy i źródła finansowania Programu	53
5.2.1. Organy przyznające dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty..... budowlane przy zabytkach	53
5.2.2. Dotacje Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków	54
5.2.3. Dotacje wojewódzkie, powiatowe i gminne.....	54
5.2.4. Dotacje Powiatu Kaliskiego	54
6. Monitoring działania Programu.....	55

1. Wstęp

Sporządzenie Programu opieki nad zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027 jest wypełnieniem prawnego obowiązku samorządu powiatowego, wynikającego z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn.zm.).

Program Opieki Nad Zabytkami dla Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027 nie jest aktem prawa miejscowego, natomiast stanowi dokument uzupełniający dotychczas przyjęte akty prawa miejscowego, uwzględniając zadania z zakresu opieki nad zabytkami. Określa sposób ich realizacji, poprzez stosowne działania organizacyjne i finansowe oraz upowszechniające wiedzę o zabytkach.

Program Opieki Nad Zabytkami dla Powiatu Kaliskiego ma również pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobami stanowiącymi dziedzictwo kulturowe powiatu. Wskazane w programie działania ukierunkowane są na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami poprzez działania edukacyjne, ma też budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, roli i znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni. Wspólna dbałość o zachowanie wartości kulturowych wzmacnia poczucie tożsamości, wspiera identyfikację jednostki z tzw. małą ojczyzną.

2. Uwarunkowania formalne i prawne Programu

2.1. Obowiązki samorządów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Zadania stojące przed organami administracji publicznej, w tym zarządami powiatów, precyzuje art. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn.zm.), który stanowi, że ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej, działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkiem zgodnie z regulacją art. 5 ww. ustawy sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega w szczególności na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku,
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku,
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości,
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Obowiązki określone w tym artykule odnoszą się także do Powiatu jako właściciela obiektów zabytkowych.

2.2. Podstawa opracowania Programu.

Zgodnie z art. 87 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Zarząd Powiatu Kaliskiego opracował Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027. Przy jego opracowywaniu uwzględniono zadania wynikające dla Powiatu z ww. ustawy.

Program jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego w powiecie. Stanowi podstawę do współpracy z samorządami gmin, właścicielami zabytków i wojewódzkim konserwatorem zabytków. Nakreślona polityka Powiatu Kaliskiego w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami nie ingeruje w kompetencje gmin oraz właścicieli zabytków.

Zakres działania powiatów względem dziedzictwa kulturowego określa ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107), która w art. 4 wskazuje powiat jako jednostkę wykonującą określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie m. in. kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2.3. Uwarunkowania prawne Programu.

Zabytki zostały objęte w Polsce ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela. Znaczenie dziedzictwa kulturowego dla rozwoju cywilizacyjnego oraz zadania państwa w zakresie ochrony tego dziedzictwa określają artykuły 5 i 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Doprecyzowanie tego obowiązku państwa oraz podział kompetencji na poszczególne organy administracji publicznej i instytucje państwowe następuje na poziomie ustawodawstwa zwykłego.

2.3.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 ze zm.).

Art. 5: „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

Art. 6 ust. 1: „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju oraz (...) udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym”.

2.3.2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn.zm.).

Art. 3 definiuje podstawowe pojęcia użyte w ustawie, takie jak: zabytek, zabytek nieruchomy, zabytek ruchomy, zabytek archeologiczny, instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami, prace konserwatorskie, prace restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie, architektoniczne, archeologiczne, historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny, historyczny zespół budowlany, krajobraz kulturowy, otoczenie zabytku.

Według ustawy zabytek, jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, które są dziełem człowieka lub związane są z jego działalnością. Stanowią one świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Art. 4 objaśnia, że ochrona zabytków polega na podejmowaniu w szczególności przez organy administracji publicznej działań mających na celu „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie, zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków, przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę, kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków, uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”.

Art. 5 określa, w sposób otwarty, kwestię opieki nad zabytkami: „Opieka nad zabytkami sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega w szczególności, na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku, prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie, korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości, popularyzowaniu i upowszechnianiu wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii i kultury”.

2.3.3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) określa zadania publiczne powiatu o charakterze ponadgminnym.

Art. 4 ust. 1 pkt 7 nakłada na powiat zadania w zakresie kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2.3.4. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn.zm.).

Ustawa określa zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy. Ustawa, stanowi także, że w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględnia się wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

2.3.5. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725 z późn.zm.).

Normuje działalność obejmującą sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych oraz określa zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach. Przepisy ustawy nie naruszają przepisów odrębnych, w szczególności o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

2.3.6. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54 z późn.zm.). Przepisy ustawy mówią między innymi o tym, że ochrona środowiska polega na zachowaniu wartości kulturowych.

2.3.7. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2023 r. poz. 1336 z późn.zm.).

Ustawa określa m. in. kompetencje dotyczące wycinki i pielęgnacji drzew, na terenach objętych prawną ochroną konserwatorską.

2.3.8. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2023 r. poz. 344 z późn.zm.).

Przepisy ustawy stanowią, że celem publicznym jest między innymi opieka nad nieruchomościami, stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ustawa określa między innymi postępowanie wobec nieruchomości objętych prawną ochroną konserwatorską.

2.3.9. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. 2024 r. poz. 87).

Ustawa precyzuje, że działalność kulturalna polega na upowszechnianiu i ochronie kultury. Mecenat nad działalnością kulturalną sprawuje państwo i polega on na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami. Mecenat nad działalnością kulturalną sprawują też jednostki samorządu terytorialnego. Instytucje kultury będące jednostkami organizacyjnymi samorządów prowadzą działalność w zakresie upowszechniania kultury. Do podstawowych zadań tych instytucji należy między innymi sprawowanie opieki nad zabytkami.

2.3.10. Ustawa z dnia z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571).

Przepisy ustawy dopuszczają wspieranie przez organy samorządu terytorialnego, działalności prowadzonej przez organizacje pozarządowe polegającej na ochronie dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.

2.3.11. Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. 2022 r. poz. 385).

Ustawa określa podstawowe ramy i zasady funkcjonowania polskich muzeów. Zgodnie z art. 1 ustawy, muzeum jest jednostką organizacyjną nienastawioną na osiągnięcie zysku, której celem jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów.

Art. 2 ww. ustawy stanowi, że muzeum realizuje powyższe cele poprzez:

- 1) gromadzenie zabytków w statutowo określonym zakresie,
- 2) katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych zbiorów,
- 3) przechowywanie gromadzonych zabytków, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych,
- 4) zabezpieczanie i konserwację zbiorów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie zabytków archeologicznych nieruchomych oraz innych nieruchomych obiektów kultury materialnej i przyrody,
- 5) urządzenie wystaw stałych i czasowych,
- 6) organizowanie badań i ekspedycji naukowych, w tym archeologicznych,
- 7) prowadzenie działalności edukacyjnej,
- 7a) popieranie i prowadzenie działalności artystycznej i upowszechniającej kulturę,
- 8) udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych,
- 9) zapewnianie właściwych warunków zwiedzania oraz korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji,

10) prowadzenie działalności wydawniczej.

2.3.12. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2393).

Ustawa w art. 3 stwierdza, iż biblioteki i ich zbiory stanowią dobro narodowe oraz służą zachowaniu dziedzictwa narodowego. Biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej.

2.4. Przedmiot ochrony.

W art. 6 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wylicza się kategorie zabytków podlegających ochronie, bez względu na stan zachowania.

2.4.1. Zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi,
- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c) dziełami architektury i budownictwa,
- d) dziełami budownictwa obronnego,
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

2.4.2. Zabytki ruchome będące, w szczególności:

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach,
- f) instrumentami muzycznymi,
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych

osobistości lub instytucji.

2.4.3. Zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- b) cmentarzyskami,
- c) kurhanami,
- d) relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

2.4.4. Ochronie mogą podlegać również: nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

2.5. Formy prawne ochrony zabytków.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w art. 7 reguluje formy prawne ochrony zabytków, którymi są:

- 1) wpis do rejestru zabytków,
- 2) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- 2) uznanie za pomnik historii,
- 3) utworzenie parku kulturowego,
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

2.5.1. Wpis do rejestru zabytków.

W świetle aktualnie obowiązującej ustawy, o prawnym statusie zabytku decyduje jedynie decyzja o wpisie obiektu nieruchomego bądź ruchomego do rejestru zabytków, lub z podobnymi skutkami, decyzja o wpisie do inwentarza archiwum, biblioteki i muzeum. Rejestr zabytków prowadzi wojewódzki konserwator zabytków dla zabytków znajdujących się na terenie województwa. Z wnioskiem o taki wpis, w świetle obowiązującej ustawy, może występować właściciel zabytków oraz użytkownik wieczysty gruntu, na którym znajduje się zabytek.

Do rejestru można wpisać także otoczenie oraz nazwę geograficzną, historyczną i tradycyjną zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej.

2.5.2. Uznanie za pomnik historii.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia, może uznać za pomnik historii zabytek nieruchomy wpisany do rejestru lub park kulturowy o szczególnej wartości dla kultury, określając jego granice. Pomniki historii ustanawiane są od 1994 r. Są to obiekty o szczególnych wartościach materialnych i niematerialnych oraz znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego naszego kraju. Należą do nich obiekty architektoniczne, krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne lub ruralistyczne, zabytki techniki, obiekty budownictwa obronnego, parki i ogrody, cmentarze, miejsca pamięci najważniejszych wydarzeń lub postaci historycznych oraz stanowiska archeologiczne.

2.5.3. Utworzenie parku kulturowego.

Utworzenie parku kulturowego zależy od rady gminy. Rada gminy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy. Na obszarze parku kulturowego mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia, dotyczące w szczególności prowadzenia robót budowlanych oraz działalności handlowej, usługowej, przemysłowej i rolniczej, zmiany sposobu użytkowania zabytków nieruchomych, składowania bądź magazynowania odpadów oraz umieszczania tablic, napisów i ogłoszeń reklamowych. Obecna ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami po raz pierwszy formułuje zasady tworzenia parku kulturowego.

2.5.4. Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Kwestie dotyczące ochrony zabytków w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym regulują art. 18, 19 i 20 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wprowadzając obowiązek ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu koncepcji zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ustawa przykładowo wymienia zabytki, których ochrona musi być bezwarunkowo uwzględniona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego tj.:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- 3) parków kulturowych.

Projekty i zmiany zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

2.5.5. Inne formy ochrony.

W ustawie zapisano także kilka innych sposobów prowadzenia ochrony zabytków przez organy administracji publicznej, do których należą:

1) ewidencje zabytków i programy opieki nad zabytkami;

Samorządy województw, powiatów i gmin powinny sporządzać programy opieki nad zabytkami. Podstawowym materiałem do powstania programów są ewidencje zabytków, ujmujące podstawowe informacje o zabytkach nieruchomości rejestrowych i pozostających poza rejestrem, na właściwym terytorialnie obszarze.

Gminne ewidencje uwzględniają zabytki nieruchome wpisane do rejestru, znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji oraz inne wyznaczone przez wójta lub prezydenta miasta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Ewidencje prowadzone w formie kart opracowanych według określonych wzorów, zawierają dane pozwalające na identyfikację obiektu, fotografię zabytku i podstawowe informacje o czasie jego powstania, położeniu, formach ochrony;

2) koncepcje, studia, strategie;

Ochronę i opiekę nad zabytkami należy uwzględniać w dokumentach i opracowaniach dotyczących planu zagospodarowania przestrzennego. Jest to również jedno z zagadnień branych pod uwagę przy przygotowywaniu inwestycji w innych procedurach (decyzje o warunkach zabudowy, zezwolenie na inwestycje drogową o lokalizacji linii kolejowej, lotniska);

3) znakowanie budynków zabytkowych;

Jeszcze inną formą ochrony zabytków jest wykorzystywanie znaku informacyjnego „Zabytek chroniony prawem”. Jego stosowanie reguluje art. 12 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami który w ust. 1 stanowi, że „Starosta w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków może umieszczać na zabytkach nieruchomości wpisanych do rejestru znak informacyjny o tym, że zabytek ten podlega ochronie. Wzór znaku określa zaś rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9.02.2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. Nr 30, poz. 259).

2.6. Kontekst regionalny Programu.

Program Opieki Nad Zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027 powinien funkcjonować w powiązaniu z ogólnopolskimi dokumentami programowymi (Narodowa Strategia

Rozwoju Kultury, Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026), wojewódzkimi (Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030), Program Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020 a także z własnymi, obowiązującymi dokumentami: Strategią Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014 -2021, Powiatowym Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Kaliskiego na lata 2021-2025 z perspektywą do 2030 roku, oraz uchwałą Nr XXXIII/285/2021 Rady Powiatu Kaliskiego z dnia 28 kwietnia 2021 r., w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie, lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych lub znajdujących się na obszarze powiatu kaliskiego, która zmieniła uchwałę Nr XLIX/540/2018 Rady Powiatu Kaliskiego z dnia 27 lipca 2018 r. w tej samej sprawie.

2.6.1. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013.

Strategia przyjęta przez Radę Ministrów 21 września 2004 r oraz Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020. Celem Strategii jest wypełnienie zadań, jakie spoczywają na Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego, współdziałającego z innymi partnerami w realizacji celów i zadań kulturowych w Polsce, a także z innymi podmiotami. W strategii zawarto m.in. Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” na lata 2004-2013.

W Uzupełnieniu Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020, opracowanej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2005 r., zamieszczono Program operacyjny „Dziedzictwo kulturowe” wskazując jako cel programu intensyfikację ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym kompleksową poprawę stanu zabytków oraz rozwój kolekcji muzealnych.

2.6.2. Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026

Uchwałą Nr 242 Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 2023 r. został przyjęty Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026 (MP 2023, poz.1470).

Głównym Celem Programu jest: zwiększenie odporności zasobu zabytkowego w Polsce. Cel główny będzie realizowany przez 3 cele szczegółowe:

1. Weryfikacja wybranego zasobu zabytków i wzmocnienie ochrony dziedzictwa o wyjątkowej wartości.
2. Wzmocnienie potencjału organizacyjnego systemu ochrony zabytków.
3. Roli zabytków w zrównoważonym rozwoju (edukacja i partycypacja).

Szczególnie ważny dla ochrony zabytków w powiecie kaliskim jest przyjęty w Programie kierunek działania polegający na wzmocnieniu systemu ochrony na poziomie lokalnym oraz

zadanie dotyczące szkoleń dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym pracowników merytorycznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu planowania przestrzennego i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Duże znaczenie ma też przyjęte w Krajowym Programie zadanie polegające na budowaniu wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym i regionalnym oraz merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach. Ważnym zadaniem mogącym mieć wpływ na podniesienie jakości ochrony zabytków w gminach, w tym na terenie powiatu kaliskiego, będzie planowany konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków nagradzający gminy za modelowe wdrażanie programów opieki nad zabytkami.

2.6.3. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.

Uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z 28 stycznia 2019 r. Nr III/31/19 przyjęta została Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r. Wielkopolska 2030. Zagadnienie związane z ochroną dóbr kultury określone zostało w Celu strategicznym nr 1. Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku oraz w Celu operacyjnym 1.3. Wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Dziedzictwo kulturowe w rozwoju Wielkopolski pełni kilka funkcji. Jest ono czynnikiem integracji społecznej, stanowi instrument promocji regionu oraz przyczynia się do rozwoju gospodarczego, gdyż może być bazą dla turystyki i usług kulturalnych. Szczególnie ważnym elementem tego dziedzictwa jest wielkopolska kultura przedsiębiorczości. Cel ten miał być realizowany przede wszystkim poprzez:

- 1) inwestycje w instytucje kultury,
- 2) ochronę dorobku kulturowego,
- 3) wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu,
- 4) promocję aktywności kulturalnej mieszkańców.

2.6.4. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania (Dz. Urzędowy Woj. Wielkopolskiego 2019, poz. 4021).

Plan został przyjęty uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. Jest to dokument, który wraz ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego stanowi integralny element systemu planowania rozwoju regionu pełniąc rolę koordynacyjną wobec wszystkich podejmowanych przedsięwzięć w tym również ochrony zabytków.

2.6.5 Program Opieki nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020.

Program Opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020 przyjęty został przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego jako Załącznik do uchwały Nr XXXVIII/901/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 listopada 2017 r.

Jako podstawowe zadanie wynikające z opracowanego Programu przyjęto zapewnienie prawidłowego stanu zachowania obiektów zabytkowych: nieruchomych, ruchomych i archeologicznych, znajdujących się we władaniu władz wojewódzkich. Ponadto przyjęto jako równoważne zadanie realizację celów wynikających z art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Założone w ww. Programie cele do realizacji to:

Cel 1. Poprawa stanu zabytków poprzez podjęcie działań mających na celu poprawę ich zachowania.

Zadanie 1. Realizacja prac remontowych, renowacyjnych, konserwatorskich, obiektów zabytkowych poprzez:

- monitorowanie potrzeb remontowych i inwestycji w obiektach zabytkowych znajdujących się w posiadaniu i użytkowaniu Województwa Wielkopolskiego i jednostek organizacyjnych,
- podejmowanie planowych działań w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami nieruchomymi i ruchomymi pozostającymi w posiadaniu lub użytkowaniu Województwa Wielkopolskiego lub jednostek organizacyjnych,
- zapewnienie w budżecie Samorządu Województwa środków finansowych na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, zabytków nieruchomych i ruchomych, będących własnością różnych podmiotów a znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego.

Zadanie 2. Opieka nad zabytkami archeologicznymi poprzez:

- kontynuację badań archeologicznych w jednostkach podległych Samorządowi Województwa Wielkopolskiego.

Cel 2. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

Zadanie 1. Monitoring i aktualizacja uregulowań prawnych w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami poprzez:

- tworzenie w dokumentach strategicznych i planistycznych na szczeblu wojewódzkim zapisów zapewniających ochronę wartościowych elementów krajobrazu kulturowego (stanowiska archeologiczne, panoramy widokowe, założenia urbanistyczne, zieleń komponowana, dominanty krajobrazowe),
- zapobieżenie nadmiernej ekspansji inwestycyjnej prowadzącej do degradacji cennych krajobrazów kulturowych,

- uwzględnianie dziedzictwa kulturowego w obrębie planowania rozwoju powiązań komunikacyjnych w wymiarze regionalnym i transgranicznym.

Cel 3. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych i turystycznych.

Zadanie 1. Promocja dziedzictwa lokalnego poprzez:

- wspieranie publikacji związanych z Powstaniem Wielkopolskim w szczególności z 100. Rocznicą wybuchu Powstania Wielkopolskiego,
- wspieranie publikacji regionalnych oraz wydawnictw popularyzujących dziedzictwo kulturowe jako elementu przyczyniającego się do wzmocnienia poczucia wspólnoty regionalnej i tożsamości kulturowej,
- promocja lokalnych produktów w mediach.

Zadanie 2. Wzmocnienie działań związanych z rozwojem usług turystycznych poprzez:

- podejmowanie działań zmierzających do wyeksponowania obiektów związanych z Powstaniem Wielkopolskim,
- podejmowanie i wspieranie inicjatyw związanych z ochroną miejsc pamięci dotyczących Powstania Wielkopolskiego,
- wspieranie rozwoju turystyki związanej z pamięcią o Powstaniu Wielkopolskim w tym w szczególności przedsięwzięć zmierzających do utworzenia szlaków i miejsc pamięci o Powstaniu Wielkopolskim (w tym pamiątkowych tablic i pomników),
- propagowanie rozwoju turystyki w obiektach zabytkowych (np. konkurs na najlepszy obiekt turystyczny na obszarach wiejskich w Wielkopolsce),
- promocja istniejących szlaków kulturowych oraz propagowanie ich tworzenia jako istotnych działań dla promocji regionu (Szlak Piastowski, międzynarodowe szlaki: św. Jakuba, Cysterski, Romański),
- wspieranie publikacji i wydawnictw popularyzujących szlaki kulturowe oraz obiekty zabytkowe znajdujące się na szlakach i w ich pobliżu,
- wspieranie działań prowadzących do rozszerzenia listy miejsc objętych statusem Pomnika Historii poprzez odpowiednie zapisy w przygotowywanym "Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego", listy intencyjne, organizację akcji popularyzatorskich, wydawanie folderów informacyjnych, promowanie miejsc posiadających status Pomnika Historii oraz ubiegających się o niego poprzez popieranie w konkursach na dotacje celowe organizowanych przez Samorząd Województwa wielkopolskiego,
- propagowanie idei tworzenia parków kulturowych jako zintegrowanej formy ochrony krajobrazu i lokalnych wartości kulturowych.

Cel 4. Włączanie problemów ochrony dziedzictwa kulturowego Wielkopolski do działań edukacyjnych.

Zadanie 1: Upowszechnianie wiedzy o regionie poprzez:

- wspieranie projektów edukacyjnych obejmujących historię i dziedzictwo kulturowe regionu w szczególności projektów popularyzujących wiedzę o Powstaniu Wielkopolskim,
- wspieranie konkursów skierowanych do dzieci i młodzieży dotyczących 100. Rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego,
- wspieranie cyklicznych i jednorazowych wydarzeń związanych z rocznicami wybuchu Powstania Wielkopolskiego,
- wspieranie projektów edukacyjnych obejmujących historię i dziedzictwo kulturowe regionu,
- wspieranie konkursów skierowanych do młodzieży, dających możliwość poznania i docenienia regionalnego przekazu dziedzictwa kulturowego,
- rozwój placówek muzealnych, skansenów,
- wspieranie publikacji dotyczących dziedzictwa regionalnego,
- wspieranie wydarzeń cyklicznych w tym wydarzeń plenerowych związanych z historią regionu lub promocją kultury ludowej.

Cel 5. Prowadzenie planowych działań wspierających dziedzictwo niematerialne.

Zadanie 1. Propagowanie działań w zakresie opieki i ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego poprzez:

- podejmowanie działań związanych z rozpoznawaniem dziedzictwa niematerialnego województwa wielkopolskiego,
- wspieranie organizacji imprez kultywujących regionalne dziedzictwo kultury niematerialnej (m.in. przeglądy folklorystyczne, pokazy ginących technik rzemieślniczych, dawnych zawodów, obrzędów, strojów ludowych),
- prowadzenie konkursów promujących dziedzictwo niematerialne (np. „Działanie proekologiczne i prokulturowe w ramach Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego”),
- wspieranie aktywności regionalnej mającej na celu uświadomienie wagi niematerialnego dziedzictwa kulturowego dla zachowania tożsamości i znaczenia opieki nad tym dziedzictwem.

Cel 6. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Zadanie 1. Włączenie zabytków w procesy gospodarcze poprzez:

- wspieranie rozwoju turystyki kulturowej i rekreacyjnej wraz z rozwojem infrastruktury turystycznej,
- wspieranie inicjatyw wykorzystujących tradycyjne formy działalności gospodarczej, w tym rolnictwo ekologiczne i tradycyjne przetwórstwo,

- wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych w zabytkowych obiektach budownictwa wiejskiego,
- wspieranie działań związanych z restytucją Szlaku Piastowskiego i jego promocją jako atrakcyjnego produktu turystycznego, a co za tym idzie pojawienie się możliwości znacznego zwiększenia liczby turystów, generujących tworzenie nowych miejsc zatrudnienia związanych z ich obsługą.

Cel 7. Podejmowanie i określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych.

Zadanie 1. Udostępnianie obiektów zabytkowych poprzez:

- prowadzenie akcji popularyzatorskich oraz edukacyjnych uświadamiających właścicielom obiektów zabytkowych, które nie są publicznie dostępne, celowości udostępnienia społeczeństwu dóbr kultury narodowej będących ich posiadaniem,
- prowadzenie działalności wydawniczej, mającej na celu podwyższenie świadomości społecznej w zakresie znaczenia obiektów zabytkowych jako dobra wspólnego, do którego powinien być ułatwiony dostęp.

Zadanie 2. Wskazywanie potencjalnych źródeł finansowania poprzez:

- udostępnianie na stronach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego informacji o możliwościach ubiegania się o dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach,
- publikacja informacji o funduszach unijnych w broszurach i na stronach internetowych,
- publikowane informacji o możliwościach dotacji w Monitorze Wielkopolskim.

2.6.6. Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021.

Rada Powiatu Kaliskiego w dniu 19 sierpnia 2014 r. uchwałą Nr XLV/481/2014 przyjęła Strategię Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021. Strategia została zmieniona uchwałą Nr XVII/239/2016 Rady Powiatu Kaliskiego z dnia 23 marca 2016 r.

Cele strategiczne Powiatu ujęto w 5 obszarach działalności, zawierając w nich cele operacyjne i kluczowe zadania do realizacji. Cele i kierunki działania dotyczące zasobów dziedzictwa kulturowego Powiatu zawarto w obszarze II: Turystyka i wypoczynek.

Turystyka na terenie Powiatu Kaliskiego ma charakter weekendowy i opiera się na zabytkach oraz walorach turystycznych i krajoznawczych, znajdujących się na terenie Gmin Powiatu Kaliskiego. Walory te muszą być właściwie utrzymywane i rewaloryzowane w oparciu zarówno o działania Gmin jak i Powiatu. Służyć temu miały określone cele obszaru II.

W ramach celu strategicznego: Rozwój kultury lokalnej oraz wzrost atrakcyjności turystycznej powiatu przyjęto 3 cele operacyjne:

1. Rozwój i promocja bazy noclegowej i agroturystyki.
2. Rozwój szerokiej oferty kulturalnej w oparciu o zasoby Gmin Powiatu Kaliskiego.

3. Rozwój oferty turystycznej oraz promocja turystyki na terenie Powiatu.

Jako zadania kluczowe dla tego obszaru wyznaczono:

- 1) opracowanie produktu turystycznego wspólnie z Gminami Powiatu Kaliskiego w powiązaniu z Miastem Kaliszem,
- 2) opracowanie strategii produktu turystycznego z uwzględnieniem potencjału Gmin Powiatu Kaliskiego,
- 3) wspieranie rozwoju oferty rekreacyjnej na terenie Powiatu,
- 4) budowa ścieżek rowerowych, konnych oraz szlaków pieszych,
- 5) promocja i wspieranie działalności agroturystycznej na terenie Powiatu,
- 6) utworzenie wspólnego kalendarza imprez kulturalnych na terenie Powiatu.

2.6.7. Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kaliskiego na lata 2021-2025 z perspektywą do 2030 r.

W Programie przyjętym w dniu 19 marca 2015 r. uchwałą Rady Powiatu Kaliskiego Nr V/65/2015 przedstawiono aktualny stan środowiska i dokonano wyboru 5 głównych priorytetów ekologicznych.

1. Ochrona jakości powietrza, wód i ziemi.
2. Ochrona zasobów przyrody.
3. Właściwa gospodarka odpadami.
4. Zapobieganie ponadnormatywnej emisji hałasu i pól elektromagnetycznych.
5. Edukacja ekologiczna.

W ramach wyodrębnionych priorytetów wyznaczono cele dążące do osiągnięcia poprawy stanu środowiska czemu mają służyć zaplanowane działania.

W priorytecie 2- Ochrona zasobów przyrody przyjęto cele i zadania priorytetowe zaplanowane do realizacji przez Samorzady Gmin i Samorząd Powiatu oraz Nadleśnictwa Kalisz oraz Grodziec.

Cel 1. Poprawa stanu i jakości zasobów przyrodniczych.

Zadanie 1. Uwzględnienie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszarów chronionych oraz zasad ochrony przyrody i krajobrazu. Nasadzenia drzew wzdłuż tras komunikacyjnych.

Zadanie 2. Prowadzenie prac zadrzewieniowych i zalesieniowych na gruntach o niskiej przydatności rolniczej z preferencją tworzenia przeciwoerozyjnych pasów ochronnych z maksymalnym możliwym udziałem drzewostanu miododajnego.

Zadanie 3. Rekultywacja parku i stawu w Słuszkowie.

Cel 2. Rozwój zasobów leśnych.

Zadanie 1. Pielęgnacja i bieżące utrzymanie zieleni oraz odbudowa i utrzymanie parków wiejskich.

Zadanie 2. Dążenie do przebudowy monokultur leśnych w drzewostanach wielogatunkowych, ograniczanie zrębów zupełnych, zalesienie nieużytków.

Zadanie 3. Aktualizacja planów urządzania lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Zadanie 4. Promocja walorów przyrodniczych i edukacja ekologiczna.

Na terenie powiatu kaliskiego występują następujące formy ochrony przyrody:

1) rezerwaty przyrody:

- Rezerwat „Brzeziny”,

- Rezerwat „Olbina”,

2) obszary chronionego krajobrazu:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Swędrni,

- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Proсны,

3) Obszar Natura 2000 obejmujący Dolinę rzeki Swędrni wraz z jej dopływem Żabianką oraz przylegające tereny wysoczyzny Kaliskiej. Na terenie ostoi zidentyfikowano 10 typów siedlisk zgodnych z załącznikiem I Dyrektywy Rady 92/43/EWG,

4) użytki ekologiczne,

5) pomniki przyrody,

6) ochrona gatunkowa jerzyków i wróbli.

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego powiatu kaliskiego

3.1. Charakterystyka powiatu kaliskiego.

Powiat kaliski usytuowany jest w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego i obejmuje terytorialnie gminy: Blizanów, Brzeziny, Ceków, Godziesze Wielkie, Koźminek, Lisków, Mycielin, Szczytniki, Żelazków oraz dwie gminy miejsko-gminne: Gminę i Miasto Opatówek oraz Gminę i Miasto Stawiszyn. Powiat zajmuje powierzchnię 1160 km. Kwadratowych i liczy ponad 80 tys. mieszkańców. Około 70% powierzchni to użytki rolne.

Na terenie powiatu znajduje się także ponad 23 tys. hektarów różnego rodzaju lasów oraz dwa zbiorniki retencyjne. Największy w południowej Wielkopolsce sztuczny akwen wodny, zlokalizowany w Szale gm. Opatówek na przyujściowym odcinku rzeki Pokrzywnicy oraz zbiornik w Murowańcu gm. Koźminek na rzece Swędrni, pełniący funkcję retencyjną dla kaliskiego węzła wodnego oraz rekreacyjną dla gm. Koźminek i powiatu kaliskiego. Sieć komunikacyjna w powiecie kaliskim to drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie i krajowe. Najważniejsze trasy przelotowe przebiegające przez teren powiatu to dwa odcinki dróg krajowych: Bydgoszcz-Ostrów Wielkopolski i Poznań-Sieradz oraz cztery ważne drogi wojewódzkie. Powiat leży w strefie wpływów trzech dużych ośrodków miejskich: Poznania, Łodzi i Wrocławia. Najważniejsze znaczenie dla powiatu ma jednak miasto Kalisz na którego terenie znajduje się siedziba władz

powiatowych. Niebagatelne znaczenie dla Powiatu Kaliskiego ma również tworzenie wraz z Kaliszem i Ostrowem Wielkopolskim Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.

3.2. Historia ziem wchodzących w skład powiatu kaliskiego.

Odkryte przez archeologów najstarsze ślady osadnictwa na terenach obecnego powiatu kaliskiego i Kalisza, pochodzą z około 8000 lat p.n.e. Od I do IV wieku n.e. kupcy rzymscy podróżując Szlakiem Bursztynowym prowadzili tu swoje interesy, co było przyczyną dalszego rozwoju tutejszych społeczności. W X w. za panowania Piastów ziemia kaliska stała się rdzennym terenem powstającego państwa polskiego. W okresie rozbitcia dzielnicowego weszła w skład dzielnic wielkopolskiej, zaś w latach 1138-1279 tworzyła księstwo kaliskie, a od czasów króla Łokietka województwo kaliskie. Po rozbiorach Polski obszary dostały się pod wpływ Prus, lecz w latach 1807 - 1815 weszły w skład Księstwa Warszawskiego. Następnie od 1815 r. dostały się pod zabór rosyjski. Dopiero w 1918 r., po odzyskaniu niepodległości powstał powiat kaliski ze stolicą w Kaliszu. Początkowo należał do woj. łódzkiego, a od 1938 r. do woj. poznańskiego. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości organami samorządu terytorialnego stały się sejmiki powiatowe i wydział powiatowy, działający pod przewodnictwem starosty. W 1933 r. sejmik powiatowy jako organ stanowiący został zastąpiony przez radę powiatową. Po 1945 r., wczesny okres powojenny oprócz wydzielenia ponownie powiatu kaliskiego przyniósł zmiany administracyjne (wprowadzenie systemu rad narodowych, likwidacja urzędu starosty). W 1975 r. zlikwidowano trójszczeblowy podział władzy, wprowadzając nowe województwa. Jednym z nich było województwo kaliskie, obejmujące swym zasięgiem tereny 9 byłych powiatów m.in. kaliskiego. Kolejny rozdział w historii ziemi kaliskiej rozpoczął się 1 stycznia 1999 r., kiedy to reaktywowano powiaty, a wśród nich obecny powiat kaliski, reaktywowano również urząd starosty.

3.3. Zabytki na terenie powiatu kaliskiego.

Na terenie powiatu kaliskiego znajduje się 1531 zabytków nieruchomych wpisanych do gminnych ewidencji zabytków. W tej grupie są kościoły, dworki ziemiańskie, domy wchodzące w skład zespołów urbanistycznych miast i wsi na terenie powiatu, cmentarze, kaplice przydrożne. Spośród tej liczby zabytków do rejestru prowadzonego przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wpisanych jest 126 obiektów nieruchomych. Są to głównie kościoły, dworki szlacheckie, parki podworskie, cmentarze.

Oprócz zabytków nieruchomych do rejestru zabytków prowadzonego przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wpisanych jest 441 zabytków ruchomych, które stanowią wyposażenie kościołów zlokalizowanych na terenie powiatu kaliskiego.

Ponadto Wielkopolski Wojewódzki Konserwator zabytków prowadzi rejestr zabytków archeologicznych. Do przedmiotowego rejestru wpisanych jest 12 stanowisk - zabytków archeologicznych położonych na terenie 8 gmin powiatu kaliskiego.

3.3.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków.

Na terenie powiatu kaliskiego znajduje się 130 zabytków nieruchomych, wpisanych do rejestru zabytków, w tym: 107 zabytki nieruchome architektury i budownictwa, 7 cmentarzy, 16 parków. Są to jedne z najcenniejszych elementów krajobrazu kulturowego na terenie powiatu. Obiekty te objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim - rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wszelkie działania podejmowane przy tego typu obiektach wymagają pisemnego pozwolenia właściwego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wykaz zabytków nieruchomych z terenu powiatu kaliskiego wpisanych do rejestru zabytków

Gmina Blizanów

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
1.	Blizanów	kościół parafialny pw. Narodzenia NMP, drewn., 1532,1760	kl.IV-73/75/54 z 03.06.1954
2.	Blizanów	dzwonnica kościoła pw. Narodzenia NMP	451/A z 01.02.1969
3.	Brudzew	zespół kościoła parafialnego, 1901-1909: - kościół pw. św. Stanisława Kostki - dzwonnica - kostnica - cmentarz kościelny - ogrodzenie z bramą i furtami - plebania 1860, 1937	808/Wlkp/A z 14.12.2011
4.	Brudzew	zespół dworski: - dwór, 1 ćw. XIX, 1 ćw. XX - park, 1860	- kl.IV- 73/74/54 z 3.06.1954- 71/Wlkp/A z 23.11.2001
5.	Brudzew	szkoła	454/A z 1.02.1969 oraz 723/A z 11.09.1969
6.	Jarantów	dwór, 1 ćw. XIX, 1 ćw. XX	460/A z 01.02.1969
7.	Jastrzębniki	zespół dworski, 1 poł. XIX: - dwór	- kl.IV-73/43/54 z

		- park	7.06.1954 - 735 z 20.12.1966
8.	Lipe	kościół pw. św. Stanisława, drewn., 1753, 1897	kl.IV-73/94/54 z dnia 12.06.1954
9.	Łasków	dwór	kl.IV-73/93/54 z 12.06.1954
10.	Pamięcin	kościół par. pw. św. Jana Chrzyciciela, drewn., 1727	kl.IV-73/92/54 z 12.06.1954
11.	Pawłówek	dwór	kl.IV-73/91 /54 z 12.06.1954
12.	Piotrów	dwór 1895	754/A z 07.12.1998
13.	Rychnów	kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych, drewn., 1782	kl.IV- 73/89/54 z 12.06.1954
14.	Rychnów	dzwonnica XVIII	477/A z 03.02.1969

Gmina Brzeziny

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
1.	Zajączki	zagroda nr 25 (nie istnieje): - chałupa - obora - stodoła - piwniczka	339 z 18.03.1981

Gmina Ceków Kolonia

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
1.	Ceków	poczta, 1 poł. XIX	455/A z 01.02.1969
2.	Ceków	stajnia, 1 poł. XIX	456/A z 01.02.1969
3.	Kamień	dwór, k. XVIII	1506/A z 28.03.1974
4.	Kamień	spichlerz, pocz. XIX	474/A z 3.02.1969
5.	Kamień	park, k. XVIII	936/WWlkp/A z 11.06.2015
6.	Kosmów	kościół pw. św. Wawrzyńca, drewn., 1691, 1953	kl.IV- 73/98/54 z 12.06.1954
7.	Przespolew	kościół pw. św. Katarzyny i MB Pocieszenia, 1910 - 14	615 z 31.12.1990

Gmina Godziesze Wielkie

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
------------	--------------------	---------------	--------------------

1.	Godziesze Wielkie	kościół pw. św. Bartłomieja, drewn., 1781-82	kl.IV-73/80/54 z 4.06.1954
2.	Godziesze Wielkie	dzwonnica, drewn. XVIII	221/459 z 01.02.1969
3.	Żydów	zespół dworski: - dwór, poł. XIX, 1912 - park XIX, 1 ćw. XX - spichlerz, 1880 - stodoła, 1887	- 503/A z 26.08.1988 - 534/A z 25.07.1990 - 534/A z 25.07.1990 - 534/A z 25.07.1990

Gmina Koźminek

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
1.	Gać Kaliska	kościół filialny pw. św. Małgorzaty, poł. XVIII	II -73/79/54 z 04.06.1954
2.	Koźminek	historyczny układ urbanistyczny, XIV-XX	485/Wlkp/A z 17.04.207
3.	Koźminek	kościół par. pw. św. Jana Chrzciciela i Jana Ewangelisty, XV, 1709	kl.IV-73/95/54 z 12.06.1954
4.	Koźminek	kaplica ewangelicka ze szkołą i mieszkaniem kantora, ul. Konopnickiej 13, 1908	485/Wlkp/A z 17.04.207
5.	Koźminek	teren d. ogrodu	485/Wlkp/A z 17.04.207
6.	Koźminek	ogrodzenie, mur./met.	485/Wlkp/A z 17.04.207
7.	Koźminek	zespół dworski: - dwór, 2 poł. XVIII, 1906 - park, k. XVIII - XX	kl.IV-73/96/54 z 12.06.1954
8.	Oszczeklin	park dworski	KS.Z.I-2a/5/48 z 08.07.1948
9.	Pietrzyków	zespół dworski, 3 ćw. XIX: - dwór - park	227/Wlkp./A z 27.04.2005
10.	Złotniki	kaplica cmentarna pw. NMP, 1777	482/A z 04.02.1969

Gmina Lisków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
1.	Lisków	kościół par. pw. Wszystkich Świętych, 1899-1901	245/Wlkp/A z 21.10.2005
2.	Lisków	cmentarz kościelny	245/Wlkp/A z 21.10.2005
3.	Lisków	ogrodzenie z bramą, k. XIX	245/Wlkp/A z 21.10.2005
4.	Lisków	plebania, 2 poł. XIX	245/Wlkp/A z 21.10.2005

5.	Lisków	Dom Ludowy, ob. bank, ul. Blizińskiego 42, 1908	244/Wlkp/A z 14.09.2005
6.	Lisków	szkoła rolnicza, ob. gimnazjum, ul. Blizińskiego 44a, 1913	84/Wlkp/A z 26.02.2002
7.	Lisków	sierociniec, ob. Dom Dziecka, ul. Blizińskiego 96, 1932	243/Wlkp/A z 1.08.2005
8.	Strzałków	kościół fil. pw. NMP, drewn., 1754	829/Wlkp/A z 24.09.1930 i z 6.12.2010
9.	Strzałków	dzwonnica, drewn., 1751	829/Wlkp/A z 24.09.1930 i z 6.12.2010
10.	Strzałków	d. cmentarz przy kościele, pocz. XVII	829/Wlkp/A z 24.09.1930 i z 6.12.2010

Gmina Mycielin

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
1.	Bogusławice	dom (czworak), folwarczny, k. XIX	718/A z 04.12.1995
2.	Dzierzbín	kościół par. pw. Wszystkich Świętych, k. XII, XV/XVI/ 2 poł.XIX	458/A z 1.02.1969
3.	Kościelec Kaliski	kościół pw. św. Wojciecha, drewn.-mur., 1 poł. XII, poł. XVIII	kl.IV/73/97/54 z 12.06.1954
4.	Mycielin	zespół dworski: - dwór, 1915 - park, 2 poł. XIX	278/Wlkp/A z 3.02. 2006

Gmina Opatówek

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
1.	Opatówek	historyczny układ urbanistyczny, XIV-XIX	487/Wlkp/A z 17.04.207
2.	Opatówek	kościół par. pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa i św. Doroty, ul. Kościelna, 1905-1912	236/Wlkp./A z 30.06.2005
3.	Opatówek	cmentarz kościelny, 1905-1912	236/Wlkp./A z 30.06.2005
4.	Opatówek	ogrodzenie z bramą, 1905-1912	236/Wlkp./A z 30.06.2005
5.	Opatówek	kaplica grobowa gen. Zajączka, na cmentarzu przy kościele par., 1 poł. XIX	1152/A z 6.06.1970
6.	Opatówek	zespół pałacowy, 2 ćw. XIX - park - folwark (stodoły, spichlerz)	33/A z 14.12.1964

		- czworaki - ogrodzenie z bramą - domek gotycki „Cukiernia”	475/A z 3.01.1962
7.	Opatówek	fabryka sukna, 1824	96/35/A z 14.12.1964
8.	Opatówek	dom robotników, 1824	96/35/A z 14.12.1964
9.	Opatówek	rogatka 1820, 1939	476/A z 3.02.1969
10.	Rajsko	kościół par. pw. św. Michała Archanioła, 1607, 1917-24	66 z 24.09.1930
11.	Tłokinia Kościelna	kościół pw. św. Jakuba, drewn., pocz. XVIII	kl.IV -73/87/54 z 12.06.1954
12.	Tłokinia Kościelna	zespół pałacowy: - pałac, 1915-16 - oficyna, 2 poł. XIX - park, 2 poł. XIX	471 z 21.03.1985

Gmina Stawiszyn

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
1.	Petryki	dwór, 1 poł. XIX	189/A z 21.08.1968
2.	Piątek Wielki	kościół pw. św. Marcina, drewn., 1740	60 z 24.09.1930
3.	Piątek Wielki	zespół dworski, XIX-XX: - pałac - park	444/A z 27.06.1989
4.	Stawiszyn	kościół par. pw. św. Bartłomieja i Jadwigi, poł. XIV, 2 poł. XIX	KS.Z.-2a/42/48 z 28.10.1948
5.	Stawiszyn	zespół kościoła ewangelickiego, ul. Grabarska 2: - kościół ob. nieczynny, 1844 - cmentarz kościelny, XVIII - ogrodzenie, mur. 2 poł. XIX, - pastorówka, 1927, - ogród z podwórzem, pocz. XX	622/Wlkp/A z 5.02.2008
6.	Stawiszyn	cmentarz ewangelicki, 1 ćw. XIX	81/Wlkp/A z 21.02.2002
7.	Stawiszyn	dom, ul. Kaliska 16, 1 poł. XIX	481/A z 4.02. 1969
8.	Stawiszyn	dom, ul. Rynek 15, 1 poł. XIX	480/A z 3.02. 1969
9.	Zbiersk	kościół par. pw. św.	kl.IV-885/23/61

		Urszuli, drewn., 1759, prezbiterium mur., 1879	z 27.12.1961
--	--	---	--------------

Gmina Szczytniki

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
1.	Iwanowice	układ urbanistyczny miasta, ob. wsi, XV-XIX	396/Wlkp/A z 25.08.2006
2.	Iwanowice	kościół pw. św. Katarzyny, 1463, XVII, 1929-32	IV-73/82/54 z 7.06.1954
3.	Iwanowice	Części kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej: Wieżę przy elewacji frontowej, prezbiterium, zakrystię, kaplicę północną (św. Teresy od Dzieciątka Jezus)	KI.IV-73/82/54 z 7.06.1959 1147/Wlkp/A
4.	Iwanowice	Teren d. cmentarza przykościelnego, mur otaczający d. cmentarz z bramą i furtami oraz ogrodzeniem ażurowym z furtą	1148/Wlkp/A
5.	Marchwacz	zespół pałacowy, XIX -XX: - pałac - park - spichlerz folwarczny, pocz. XX	- 336/A z 29.10.1968 - kl.IV-73/161/54 z 7.09.1954 - 57/Wlkp/A z 28.05.2001
6.	Marchwacz	karczma, ob. dom mieszkalny nr 10, 2 poł. XIX	716/A z 29.09.1995
7.	Staw	układ urbanistyczny miasta, ob. wsi, k. XIV-XIX	395/Wlkp/A z 25.08.2006
8.	Staw	kościół par. pw. św. Mikołaja, ok. 1520	kl. IV- 73/90/54 z 12.06.1954 oraz 594 z 7.02.1991
9.	Staw	pozostałości zameczku, pocz. XVI	241/A z 16.09.1968
10.	Szczytniki	zespół dworski: - dwór, 2 poł. XVIII, 1910 - park, XVIII-XIX-XX	- kl.IV-73/88/54 z 12.06.1954 - 1501/A z 27.03.1974

Gmina Żelazków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
-----	-------------	--------	-------------

1.	Dębe	zespół dworski, 1870, 1900: - dwór - park	695/A z 16.02.1994
2.	Goliszew	kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, 1840	kl.IV-73/83/54 z 7.06.1954
3.	Russów	park dworski, 2 poł. XIX	445 z 9.06.1989
4.	Russów	zagroda nr 14, XVIII/XIX (przeniesiona z Żelazkowa): - chałupa - lamus „stołek”	kl. IV-885/13/60 z 17.03.1960
5.	Stary Borków	kościół pw. św. Andrzeja Apostoła, drewn., 1710	kl.IV-73/76/54 z 3.06.1954
6.	Stary Borków	dwór, 1 poł. XIX, XIX/XX	kl. IV-73/115/54 z 22.06.1954
7.	Zborów	kościół fil. pw. św. Michała Archanioła, drewn., 1726, 1840	kl. IV-73/86/54 z 12.06.1954
8.	Zborów	zespół dworski, poł. XIX: - dwór - park	- 187/A z 21.08.1968 - 532 z 17.03.1990
9.	Złotniki Wielkie	zespół dworski, ok. poł. XIX - dwór - oficyna	190/A z 22.08.1968
10.	Żelazków	zespół dworski, XVIII, pocz. XIX: - dwór z galeriami - oficyna - spichlerz - dom ogrodnika - park	699/Wlkp/A z 22.06.1954 z 15.07.1968 i z 31.07.2008

3.3.2. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków

Wykaz zabytków ruchomych z terenu powiatu kaliskiego wpisanych do rejestru zabytków

Gmina Blizanów

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data rejestru	Ilość
1.	Blizanów	Obraz „Koronacja NMP” z kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP w Blizanowie	443/Wlkp/B	04.06.1950	1
2.	Blizanów	Obraz „Matka Boska z Dzieciątkiem” z kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP w Blizanowie	443/Wlkp/B	06.06.1950	1
3.	Lipe	Rzeźba „Matki Boskiej z Dzieciątkiem” z kościoła pw. św. Stanisława w Lipem	124/B	07.06.1950	1
4.	Lipe	Wystrój i wyposażenie kościoła pw. św. Stanisława w Lipem	124/B	07.06.1950	14
5.	Pamięcin	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. Jana Chrzciciela	170/B	08.02.1996	30
6.	Rychnów	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. Wszystkich Świętych	54/Wlkp/B	16.01.2004	17
7.	Brudzew	Wystrój i wyposażenie kościoła pw. Św. Stanisława w Brudzewie	288/Wlkp/B	20.02.2013	21
8.	Blizanów	Wystrój i wyposażenie kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP w Blizanowie	443/Wlkp/B	25.03.2016	36

Gmina Godziesze Wielkie

1.	Godziesze Wielkie	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Bartłomieja Apostoła	45/Wlkp/B	22.01.2003	35
----	--------------------------	--	-----------	------------	----

Gmina Lisków

1.	Strzałków	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Strzałkowie	182/B	23.12.1996	23
2.	Lisków	Nagrobek Tekli Kleczyńskiej z cmentarza parafialnego	30/Wlkp/B	20.06.2001	1

3.	Lisków	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. Wszystkich Świętych w Liskowie	441/Wlkp/B	25.03.2016	24
----	---------------	--	------------	------------	----

Gmina Mycielin

1.	Kościelec	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Wojciecha Biskupa	183/B	27.02.1997	18
2.	Kościelec	Rzeźba Chrystusa Frasobliwego z kościoła parafialnego pw. św. Wojciecha Biskupa	128/B	30.12.1993	1
3.	Dzierzbín	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. Wszystkich Świętych	13/Wlkp/B	27.04.2000	13

Gmina Opatówek

1.	Rajsko	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Michała Archanioła w Rajsku	177/B	20.09.1996	25
2.	Rajsko	Rzeźba „Krucyfiks” z kościoła parafialnego pw. św. Michała Archanioła w Rajsku	177/B	20.09.1996	1
3.	Rajsko	Obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z kościoła parafialnego pw. św. Michała Archanioła w Rajsku	177/B	20.09.1996	1
4.	Rajsko	Płaskorzeźba „Rodzina Matki Boskiej” z kościoła parafialnego pw. św. Michała Archanioła w Rajsku	177/B	20.09.1996	1
5.	Opatówek	Wyposażenie kaplicy pw. św. Anny przy kościele parafialnym	56/Wlkp/B	22.01.2004	4
6.	Opatówek	Figura przydrożna św. Jana Neopomucena	40/Wlkp/B	12.09.2002	1
7.	Tłokinia Kościelna	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. Św. Jakuba Apostoła w Tłokinii Kościelnej	52/Wlk/B	12.11..2003	16
8.	Opatówek	Wystrój i wyposażenie kościoła pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Opatówku	109/Wlkp/B	11.02.2008	19

9.	Chelmce	Wystrój i wyposażenie kościoła pw. Narodzenia NMP w Chelmcach	166/Wlkp/B	27.11.2009	8
----	----------------	---	------------	------------	---

Gmina Stawiszyn

1.	Stawiszyn	Rzeźba św. Jana Chrzciciela z kościoła parafialnego pw. św. Bartłomieja Apostoła w Stawiszynie	506/Wlkp/B	7.06.1950	1
2.	Stawiszyn	Rzeźba św. Józefa z kościoła parafialnego pw. św. Bartłomieja Apostoła w Stawiszynie	506/Wlkp/B	7.06.1950	1
3.	Stawiszyn	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Bartłomieja Apostoła w Stawiszynie	506/Wlkp/B	30.12.1998	33
4.	Stawiszyn	Rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem z kościoła parafialnego pw. św. Bartłomieja Apostoła w Stawiszynie	506/Wlkp/B	7.06.1950	1
5.	Stawiszyn	Rzeźba św. Jadwigi z kościoła parafialnego pw. św. Bartłomieja Apostoła w Stawiszynie	506/Wlkp/B	7.06.1950	1
6.	Stawiszyn	Wystrój i wyposażenie kościoła ewangelickiego w Stawiszynie	175/Wlkp/B	8.02.2010	4
7.	Stawiszyn	Instrument organowy z kościoła parafialnego pw. św. Bartłomieja Apostoła w	506/Wlkp/B	30.05.2018	1

Gmina Szczytniki

1.	Iwanowice	Chrzcielnica kamienna z kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny W Iwanowicach	119/B	30.12.1993	1
2.	Iwanowice	Obraz „Misericordia Domini” z kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny W Iwanowicach	122/B	30.12.1993	1
3.	Iwanowice	Nagrobek Jana Baranowskiego z kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny W Iwanowicach	118/B	30.12.1993	1

4.	Iwanowice	Kropielnica kamienna z kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny W Iwanowicach	117/B	30.12.1993	1
5.	Iwanowice	Nagrobek nieznanego mężczyzny i kobiety z kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny	123/B	30.12.1993	1
6.	Iwanowice	Nagrobek Pawła i Katarzyny Potworowskich z kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny	121/B	30.12.1993	1
7.	Staw	Obraz Matki Boskiej z św. Franciszkiem i Dominikiem w kościele parafialnym pw. św. Mikołaja w Stawie	66/Wlkp/B	7.06.1950	1
8.	Iwanowice	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny w Iwanowicach	46/Wlkp/B	22.01.2003	27
9.	Staw	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja w Stawie	66Wlkp/B	27.09.2004	10

Gmina Żelazków

1.	Dębe	Obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem w kościele parafialnym pw. Zwiastowania NMP W Dębem	146/B	19.05.1994	1
2.	Dębe	Wyposażenie kościoła parafialnego p[w. Zwiastowania NMP W Dębem	93/B	09.07.1985	17
3.	Dębe	Płaskorzeźba „Matka Boska z Dzieciątkiem” z kościoła parafialnego pw. Zwiastowania NMP w Dębem	112/B	20.12.1993	1
4.	Goliszew	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	180/B	13.11.1996	12
5.	Kokanin	Zespół przedstawień „Drogi Krzyżowej” z cmentarza parafialnego W Kokaninie	105/B	19.05.1992	1
6.	Stary Borków	Zespół polichromii w prezbiterium kościoła parafialnego pw. św. Andrzeja Apostoła	147/B	09.09.1994	1

7.	Tykadłów	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny w Tykadłowie	178/B	30.09.1996	9
8.	Tykadłów	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny	179/B	25.10.1996	10
9.	Zborów	Wyposażenie kościoła filialnego pw. św. Michała Archaniola w Zborowie	161/B	27.09.1995	20
10.	Stary Borków	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Andrzeja Apostoła	43/Wlkp/B	21.01.2003	20

3.3.3. Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków

Wykaz zabytków archeologicznych z terenu powiatu kaliskiego wpisanych do rejestru zabytków

Gmina Blizanów

Lp.	Miejscowość	Nr rej./data wpisu Stanowisko	Nr Rej. Nr zawiadomienia/ Data Zawiadomienia	AZP Nr stanowiska
1.	Jarantów	1484/A, 02.10.1973 r. grodzisko wczesnośredniowieczne	442/Wlkp/C z 10.12.2012r.	Jarantów stan. 1, obszar AZP 62-38/3

Gmina Brzeziny

1.	Ostrów Kaliski	448 A, 22.10.1984 r. Cmentarzysko kultury łużyckiej	447/Wlkp/C z 16.01.2013 r.	Ostrów Kaliski stan. 36, obszar AZP 71-40/35
2.	Zagórna	449 A, 22.10.1984 r. Cmentarzysko kultury łużyckiej		Zagórna stan.2, obszar AZP 71-40/36

Gmina Ceków - Kolonia

1.	Ceków	1480/A, 01.10.1973 r. grodzisko wczesnośredniowieczne		
2.	Kamień	A 476, 25.04.1986 r. grodzisko wczesnośredniowieczne		Kamień stan.1, obszar AZP 65- 40/35

Gmina Godziesze Wielkie

1.	Stobno	85/Wlkp/A, 06.03.2002 r. Osada kultury przeworskiej		Stobno stan. 3, obszar AZP 68- 39/45
2.	Józefów	A 460, 02.02.1985 r. grodzisko wczesnośredniowieczne		Józefów stan. 5, obszar AZP 68- 39/55

Gmina Lisków

1.	Chrusty	760/A, 31.12.1998 r. kopiec podworski grodzisko stożkowe		Chrusty stan. 1, Obszar AZP 64- 42/55
----	---------	--	--	---

Gmina Opatówek

1.	Rajsko	757/A, 31.12.1998 r. kopiec podworski grodzisko stożkowe		
----	--------	--	--	--

Gmina Szczytniki

1.	Staw	241/A, 16.09.1968 r. pozostałości zamku	444/Wlkp/C z 12.12.2012 r.	Staw stan. 3, obszar AZP 67- 41/1
----	------	--	-------------------------------	---

Gmina Żelazków

1.	Dębe	1481/A, 01.10.1973 r. grodzisko wczesnośredniowieczne		Dębe obszar AZP 65- 40/13
2.	Dębe	1482/A, 01.10.1973 r. grodzisko stożkowate		Dębe obszar AZP 66- 39/16

Ochrona stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych przy inwestycjach związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, powinna mieć swoje odbicie w ujmowaniu zagadnień związanych z ochroną zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowaniu zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach właściwego miejscowo konserwatora zabytków.

3.3.4 . Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych

Gminy Powiatu Kaliskiego planując inwestycje wiążące się z pracami ziemnymi muszą mieć na względzie ochronę zabytków archeologicznych. W najbliższych latach na terenie powiatu kaliskiego planowane są następujące inwestycje niosące zagrożenie dla tych zabytków:

- 1) Gmina Blizanów w 2024 roku nie będzie realizować inwestycji związanych z pracami ziemnymi na obszarach gdzie położone są zabytki archeologiczne. O planach na kolejne lata nie poinformowano.
- 2) Gmina Brzeziny w 2024 roku nie planuje inwestycji wiążących się z pracami ziemnymi, które zagrażałyby zabytkom archeologicznym.
- 3) Gmina Ceków Kolonia w najbliższych latach planuje:
 - a) prace remontowo – konserwatorskie kościoła pw. św. Wawrzyńca w Kosmowie,
 - b) remont Dworu w Kamieniu
- 4) Gmina Godziesze Wielkie w najbliższych latach w szczególności w 2024 roku nie planuje inwestycji zagrażających zabytkom archeologicznym położonym w miejscowości Stobno i Józefów.
- 5) Gmina Koźminek nie posiada zabytków archeologicznych.
- 6) Gmina Lisków nie planuje w 2024 r. inwestycji zagrażających zabytkowi archeologicznemu położonemu w miejscowości Chrusty na terenie gminy,
- 7) Gmina Mycielin:
 - a) w 2024 r. brak inwestycji związanych z pracami ziemnymi zagrażających zabytkom archeologicznym,
- 8) Gmina Opatówek - w najbliższych latach nie planuje inwestycji zagrażających zabytkom archeologicznym,
- 9) Gmina i Miasto Stawiszyn:

Gmina w 2024 roku nie planuje inwestycji związanych z prowadzeniem prac ziemnych mogących zagrażać zabytkom archeologicznym.
- 10) Gmina Szczytniki w najbliższym czasie nie planuje do realizacji inwestycji zagrażających zabytkom archeologicznym.
- 11) Gmina Żelazków w 2024 roku nie planuje inwestycji, które wiążą się z pracami ziemnymi, które zagrażałyby zabytkom archeologicznym usytuowanym na terenie Gminy Żelazków.

3.4. Gminne ewidencje zabytków i gminne programy opieki nad zabytkami.

Do obowiązków samorządu gminy należy ochrona zabytków, które znajdują się na jej terenie. Zadania te precyzuje art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Gminy mają dbać między innymi o zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie oraz zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla ich wartości. Do obowiązków nałożonych przez ustawodawcę należy również uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska, czemu mają służyć gminne ewidencje zabytków. Ewidencje te powinny zawierać: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, stanowiska

archeologiczne, historyczne układy ruralistyczne wsi, historyczne układy urbanistyczne miasta, inne zabytki nieruchome wyznaczone przez burmistrza, prezydenta miasta, wójta w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Gminna ewidencja zabytków nie jest jedną z form ochrony zabytków wymienionych w art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ale zgodnie z art. 21 tejże ustawy jest podstawą do sporządzenia Gminnych programów opieki nad zabytkami. Dodatkowo ustawodawca z czasem wzmacnił rangę gminnych ewidencji zabytków poprzez między innymi obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków projektów decyzji o Warunkach Zabudowy i Zagospodarowanie Terenu oraz projektów budowlanych dotyczących obiektów ujętych między innymi w gminnych ewidencjach zabytków.

Na terenie powiatu kaliskiego wszystkie gminy posiadają gminne ewidencje zabytków lecz nie wszystkie mają opracowane Gminne programy opieki nad zabytkami, co zostało przedstawione w tabelarycznych zestawieniach.

3.4.1. Gminne ewidencje zabytków stan na 30.09.2022 r.

Lp.	Nazwa Gminy	Jest/ Nie ma/ Jest na etapie tworzenia	Uchwała Gminy/ Zarządzenie Wójta o przyjęciu GEZ lub braku takiego dokumentu	Uwagi dotyczące wyodrębnienia ewidencji zabytków archeologicznych
1.	Blizanów	Jest	Ewidencja opracowana, razem z Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami dla Gminy Blizanów na lata 2012-2015, lecz nie przyjęta przez Wójta oddzielnym Zarządzeniem	Ewidencja zabytków z 2012 zawiera oddzielny wykaz archeologicznych obiektów zabytkowych w zespołach oraz oddzielny wykaz stanowisk archeologicznych, które stanowią część GEZ
2.	Brzeziny	Jest	Zarządzenie Nr OR.0050.56. 2017 z dnia 11 października 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków dla Gminy Brzeziny	Ewidencja nie zawiera oddzielnych wykazów zabytków archeologicznych. Dwa zabytki archeologiczne są wpisane do rejestru zabytków przez WWKZ
3.	Ceków - Kolonia	Jest	Ewidencja opracowana, lecz nie przyjęta przez Wójta Zarządzeniem.	Ewidencja nie zawiera zabytków archeologicznych. Sporządzenie ewidencji zabytków archeologicznych

				planowane jest w 2020 r.
4.	Godziesze Wielkie	Jest	Ewidencja z 2018 r. Zarządzenie Nr 15/218 Wójta Gminy Godziesze Wielkie z dnia 19 grudnia 2018 r.	Ewidencja nie zawiera zabytków archeologicznych znajdujących się na terenie gminy Godziesze Wielkie
5.	Koźminek	Jest	Zarządzenie nr 75.2017 Wójta Gminy Koźminek z dnia 29 grudnia 2017 roku w sprawie: aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków w Gminie Koźminek	Na terenie gminy Koźminek nie występują zabytki archeologiczne dlatego nie ma ich w GEZ
6.	Lisków	Jest	Ewidencja opracowana, lecz nie przyjęta przez Wójta Zarządzeniem	Na terenie gminy Lisków znajduje się 1 zabytek archeologiczny, który nie jest ujęty w GEZ
7.	Mycielin	Jest	Utworzenie Ewidencji wynika z zapisów przyjętego w 2011 r. Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Mycielina na lata 2011-2014	Gmina posiada odrębną Gminną Ewidencję Zabytków Archeologicznych, która była przyjęta w 2011 roku wraz z Gminną Ewidencją Zabytków i Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami
8.	Opatówek	Jest	Ewidencja opracowana, i po aktualizacji przyjęta Zarządzeniem Nr 45/19 Burmistrza Gminy Opatówek z dnia 3 lipca 2019 r. w sprawie założenia i prowadzenia gminnej ewidencji zabytków gminy Opatówek	Gminna Ewidencja Zabytków przyjęta Zarządzeniem Nr 45/19 posiada oddzielne wykazy: kart adresowych stanowisk archeologicznych oraz kart adresowych zespołów archeologicznych
9.	Stawiszyn	Jest	Zarządzenie Nr 0050.47.2014 w sprawie: założenia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy i Miasta Stawiszyn	Gminna Ewidencja Zabytków opracowana w 2014 roku posiada dwie mapy, które stanowią część GEZ. Na jednej mapie są zaznaczone stanowiska archeologiczne na terenie

				gminy i miasta Stawiszyn, a na drugiej mapie są zaznaczone zespoły stanowisk archeologicznych.
10.	Szczytniki	Jest	Zarządzenie Nr 1/2016 Wójta Gminy Szczytniki z dnia 15 stycznia 2016 r. w sprawie założenia i posiadania Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Szczytniki	W Gminnej Ewidencji Zabytków nie ma ujętych zabytków archeologicznych. Nie ma też odrębnej Ewidencji. Zabytki archeologiczne częściowo są ujęte w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami na lata 2017-2020, który w najbliższym czasie będzie aktualizowany.
11.	Żelazków	Jest	Zarządzenie Nr 57/2018 z dnia 13 lipca 2018 r. w sprawie założenia i prowadzenia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Żelazków	Gminna Ewidencja Zabytków nie zawiera zabytków archeologicznych. Dwa zabytki archeologiczne znajdujące się w miejscowości Dębe są ujęte jedynie w rejestrze Zabytków prowadzonym przez WWUOZ w Poznaniu.

3.4.2. Gminne programy opieki nad zabytkami - stan na 08.07.2019 r.

Lp.	Nazwa Gminy	Jest/ Nie ma/ Jest na etapie tworzenia	Uchwała Gminy o przyjęciu Programu	Etap tworzenia/ Uwagi
1.	Gmina Blizanów	Program na lata 2012- 2015	Uchwała nr XXIII/238/2012 Rady Gminy Blizanów z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Blizanów na lata 2012-2015	Uchwalony/ wymaga aktualizacji
2.	Gmina Brzeziny	Nie ma	-	-
3.	Gmina Ceków- Kolonia	Nie ma	-	-

4.	Gmina Godziesze Wielkie	Nie ma	-	-
5.	Gmina Koźminek	Program na lata 2017-2020	Uchwała Nr XXXIII/244/2017 Rady Gminy Koźminek z dnia 14 listopada 2017r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Koźminek na lata 2017-2020”	Aktualny
6.	Gmina Lisków	Nie ma	-	-
7.	Gmina Mycielin	Program na lata 2011-2014	Uchwała Nr XII/61/2011 Rady Gminy Mycielin z dnia 27 września 2011r w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Mycielin na lata 2011-2014	Wymaga aktualizacji
8.	Gmina Opatówek	Program na lata 2017-2020	Uchwała nr 284/17 Rady Miejskiej Gminy Opatówek z dnia 30 maja 2017 r. w sprawie przyjęcia Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Opatówek na lata 2017 - 2020	Aktualny
9.	Gmina i Miasto Stawiszyn	Na etapie wyboru firmy do opracowania Programu	-	-
10.	Gmina Szczytniki	Jest opracowany na lata 2017-2020	Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2017-2020 -Nie przyjęty przez Radę Gminy Szczytniki	Uzgodniony z Wojewódzkim Wielkopolskim Konserwatorem Zabytków pismo z dnia 13.06.2017 będzie aktualizowany
11.	Gmina Żelazków	Nie ma	-	-

3.5. Muzea i zabytki będące własnością Powiatu Kaliskiego.

Jedynym zabytkiem będącym własnością Powiatu Kaliskiego i położonym na terenie powiatu kaliskiego jest Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku. Jest to zabytek manufaktury z pierwszej połowy XIX w. Jest reprezentowany w Międzynarodowym Komitecie Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego - TiCCiH Polska Grupa Narodowa. Wzmianka o nim znajduje się również w międzynarodowej encyklopedii „The Blackwell encyclopedia Of Industrial Archeology” - Edited by Barrie Trinder Oxford 1992 s.963.

Muzeum mieści się w klasycystycznej dawnej Manufakturze Sukienniczej A.G.Fiedlera zbudowanej w latach 1824-26. Jest to zabytek techniki o unikalnym charakterze w skali europejskiej. Swoimi zbiorami dokumentuje Kaliski Okręg Przemysłowy XIX - XX wieku, rozwija działalność naukową w zakresie dokumentacji zabytków techniki i technologii XIX i XX - wiecznej. Jest wpisany do rejestru zabytków jako fabryka sukna pod nr 96/35/Q z 14.12.1964 r.

Na terenie powiatu kaliskiego funkcjonuje jeszcze jedno muzeum tj. Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej - Dworek Marii Dąbrowskiej w Russowie gm. Żelazków. Muzeum jest własnością Samorządu Województwa Wielkopolskiego. Dworek jest zabytkiem wpisanym do gminnej ewidencji zabytków Gminy Żelazków. Historia Muzeum rozpoczyna się w 1971 roku, gdy w odbudowanym dworku otwarto Izbę Pamięci Marii Dąbrowskiej. W tej formie Muzeum funkcjonowało do 1979 r. W 1979 roku obiekt otrzymał status Oddziału Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej w Kaliszu.

Drugim zabytkiem będącym własnością Powiatu Kaliskiego lecz położonym na terenie powiatu grodzkiego Miasto Kalisz, jest Dawny Pałac Gubernatorski gdzie mieści się obecnie Starostwo Powiatowe w Kaliszu dawniej Urząd Wojewódzki w Kaliszu.

Budynek mieszczący biura Starostwa Powiatowego jest jednym z najbardziej reprezentacyjnych gmachów w Kaliszu. Znajduje się przy Placu św. Józefa, w pobliżu parku i bazyliki. Pobudowany w latach 1586-1591 z fundacji prymasa Polski - ks. arcb. Stanisława Karnkowskiego, przebudowany w wieku XIX według planu Sylwestra Szpilowskiego w stylu klasycystycznym.

Na tyłach gmachu - od strony ul. Łaziennej - zachował się urokliwy dziedziniec z arkadowymi podcieniami.

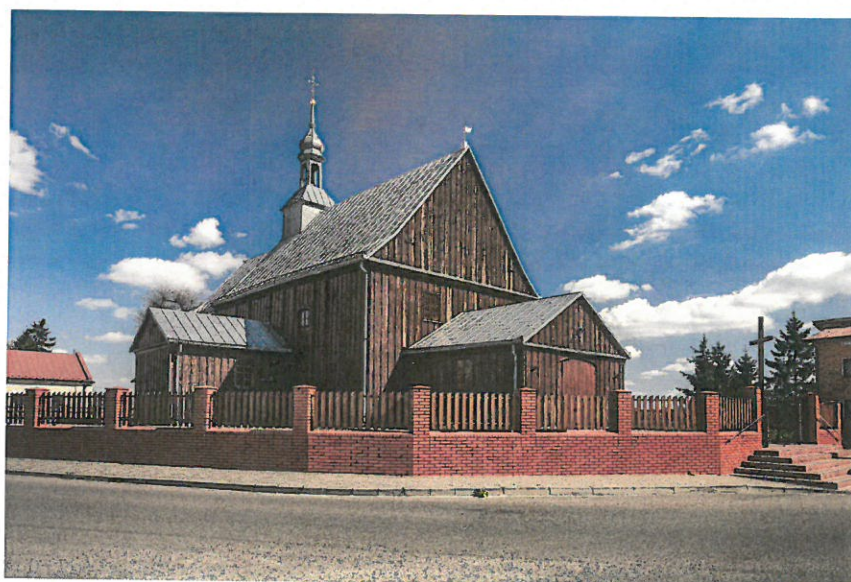
3.6. Najcenniejsze zabytki sakralne na terenie powiatu - Szlak Kościołów Drewnianych Ziemi Kaliskiej.

Perłą powiatu kaliskiego są drewniane kościoły. Jest to niemal 20% wszystkich drewnianych kościołów w diecezji kaliskiej, co stawia powiat kaliski w czołówce diecezji jeśli chodzi o ten rodzaj zabytków. Drewniane kościoły to prawdziwe skarbnice, kryjące w sobie

kilkaset lat niezwyklej i barwnej historii. Do dnia dzisiejszego zachowały się w dobrym stanie, nadal zadziwiając swoją konstrukcją, urokiem i malowniczością. Kościoły zbudowane są głównie z modrzewia, który jest budulcem bardzo odpornym na działanie warunków atmosferycznych. Spowodowało to, że pomimo upływu kilkuset lat prezentują się znakomicie. Skupienie na tak niewielkim obszarze takiej ilości drewnianych kościołów stanowi ewenement w skali kraju. Kościoły zbudowane z tego samego budulca a każdy jest inny, nie tylko zewnętrzną bryłą ale wystrojem i wyposażeniem wnętrza. Tradycja budowy drewnianych kościołów sięga średniowiecza, niestety z tamtych czasów nie zachował się żaden, o ich bytności świadczą zachowane fragmenty budowli, badania archeologiczne i historyczne. Obecne kościoły powstały głównie w XVIII i XIX wieku, trudno w niejednym przypadku dokładnie określić datę budowy kościoła, niektóre z nich swą historią sięgają średniowiecza. Patrząc na te wspaniałe budowle niezwykle trudno przyjąć jakieś kryteria do oceny, który jest najcenniejszy, najładniejszy, itp., zapewne wszystkie są warte odwiedzenia, każdy z nich ma swój niepowtarzalny urok a niekiedy bardzo interesującą historię czy legendę głęboko osadzoną w przeszłości. Bardzo ciekawym, a wręcz unikalnym przykładem jest połączenie najdawniejszej romańskiej architektury z XVIII-wieczną drewnianą dobudową w kościele pw. św. Wojciecha w Kościelcu Kaliskim.

3.6.1. Kościół parafialny pw. św. Bartłomieja Apostoła w Godzieszach Wielkich.

Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Bartłomieja Apostoła w Godzieszach Wielkich powstała przypuszczalnie w XIV wieku, chociaż same wsie, które weszły w jej skład mają jeszcze starszą metrykę. Po raz pierwszy wzmiankowane są one w akcie fundacyjnym księcia wielkopolskiego Władysława Odonowicza dla pobliskiego klasztoru cysterek w Ołoboku z 1213 roku.

Kościół w Godzieszach Wielkich

3.6.2. Kościół parafialny pw. św. Jakuba w Tłokini Kościelnej.

Pod koniec XVII lub na początku XVIII wieku zbudowano obecnie istniejącą świątynię. W połowie XIX wieku dostawiono do niej kaplicę świętej Zofii. Kościół jest konstrukcji zrębowej, oszalowany. We wnętrzu dominuje styl barokowy. Ołtarz główny i boczne są przykładem tegoż stylu i pochodzą z drugiej połowy XVIII wieku.

Kościół w Tłokini Kościelnej

3.6.3. Kościół parafialny pw. św. Andrzeja Apostoła w Borkowie Starym.

Kościół wzniesiony został około 1710 roku z fundacji biskupa poznańskiego Bartłomieja Tarły. Wnętrze świątyni zdobione jest barokowym zespołem polichromii wykonanych temperą na drewnie. Wyposażenie wnętrza częściowo pochodzi z XVIII wieku. W 2010 roku w ramach unijnego projektu renowacji kościołów drewnianych w diecezji kaliskiej świątynia przeszła generalny remont przywracający jej dawną świetność.

3.6.5. Kaplica pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Krzyżówkach.

Wędrując szlakiem kościołów drewnianych warto zobaczyć przepiękną drewnianą kaplicą pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w miejscowości Krzyżówki. Kaplica znajduje się w lesie, przy drodze z Krzyżówek do Koźlątkowa. Obecna kaplica została umiejscowiona w tym miejscu na przedwojennych fundamentach.

Kaplica w Krzyżówkach

3.6.6. Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Strzałkowie.

Na terenie gminy Lisków znajduje się kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Strzałkowie. Wzniesiony w 1754 r. z fundacji Ignacego Zaremby z Kalinowy i księdza Jana Brańskiego proboszcza w Liskowie. W kościele we wielkim ołtarzu znajduje się obraz Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, który okoliczna ludność uważa za cudowny. Kościół jest zabytkiem wpisanym do rejestru zabytków.

Kościół w Borkowie Starym

3.6.4. Kościół filialny pw. św. Michała Archanioła w Zborowie.

Obok kościoła w Borkowie Starym na terenie gminy Żelazków znajduje się również kościół filialny pw. św. Michała Archanioła w Zborowie, który został wzniesiony w 1726 r. przez dzierżawcę wsi kasztelana Rogozińskiego Józefa Molskiego. Kościół w Zborowie jest orientowany, jednonawowy, o konstrukcji zrębowej z oszalowanymi ścianami. Od północnej strony przylega zakrystia, a przy południowej ścianie nawy jest mała kruchta. We wnętrzu świątyni na szczególną uwagę zasługują trzy późnobarokowe ołtarze (z około 1730 r.), drewniane, rzeźbione i polichromowane.

Kościół w Zborowie

Kościół w Strzałkowie

3.6.7. Kościół pw. św. Wawrzyńca w Kosmowie.

Na terenie wsi Kosmów gm. Ceków Kolonia znajduje się zabytkowy kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca. Ze źródeł historycznych wiadomo, że kościół w Kosmowie istniał już w XV wieku. Fundatorem tej świątyni był Jan z Kosmowa. Z biegiem czasu obiekt uległ zniszczeniu i około roku 1691 zbudowano nowy - również drewniany, ale na kamiennym fundamencie. Kościół w Kosmowie jest przykładem barokowej architektury drewnianej w Polsce. Jednonawowy, z zewnątrz wzmocniony lisicami, zakończony absydą. Dwuspadowy dach kryty jest gontem. We wnętrzu świątyni można zobaczyć dwa barokowe ołtarze boczne z XVIII wieku zdobione kolumnami jońskimi i postaciami świętych. Kościół wpisany do rejestru zabytków.

3.6.8. Kościół pw. św. Wojciecha w Kościelcu Kaliskim.

Wyjątkowym miejscem na szlaku kościołów drewnianych jest Kościół pw. św. Wojciecha w Kościelcu Kaliskim pochodzący najprawdopodobniej z I połowy XII wieku. Jego najstarsza zachowana część to romańskie, granitowe prezbiterium. Drewniana nawa świątyni zbudowana jest w stylu góralskim i pochodzi z XVIII wieku. Wyposażenie wnętrza stanowią cztery rokokowe ołtarze z połowy XVIII wieku oraz XVII-wieczny obraz św. Józefa w ołtarzu głównym.

Kościół w Kościelcu Kaliskim

3.6.9. Kościół pw. św. Urszuli w Zbiersku.

Każdy kto interesuje się historią architektury sakralnej powinien odwiedzić Parafię w Zbiersku gm. Stawiszyn. Pierwsze wzmianki o kościele pw. św. Urszuli w Zbiersku pochodzą z I poł. XV w. Obecnie istniejący kościół powstał w dwóch etapach: w 1759 r. zbudowano drewnianą nawę, a w 1879 r. dobudowano do niej murowane z cegły prezbiterium. Obok kościoła warto zobaczyć drewnianą dzwonnice z XIX w. Kościół znajduje się przy ulicy prowadzącej w kierunku Zbierska-Cukrowni.

Kościół w Zbiersku

3.6.10. Kościół pw. św. Marcina w Piątku Wielkim.

Gmina Stawiszyn oprócz świątyni w Zbiersku może się również pochwalić zabytkowym kościołem pw. św. Marcina w Piątku Wielkim. Obecny kościół został zbudowany w 1740 roku dzięki krakowskiemu biskupowi Janowi Lipskiemu, po czym restaurowano go już w 1761 roku. Zlokalizowany jest na skraju parku pałacowego naprzeciwko dawnej XIX wiecznej rezydencji rodziny Szolców. Jest to przepiękny obiekt sakralny konstrukcji drewnianej. Na uwagę zasługuje trójkondygnacyjna, kwadratowa wieża z kruchtą w przyziemiu. Wysoki dach kryty jest blachą.

Kościół w Piątku Wielkim

3.6.11. Kościół pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Lipem.

Sąsiadująca ze Stawiszynem Gmina Blizanów jest absolutnym liderem jeśli chodzi o ilość drewnianych kościołów. Do najpiękniejszych zalicza się kościół pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Lipem. Został zbudowany w 1753 r., z fundacji Eleonory z Małachowskich Lipskiej. Kościół jest drewniany, jednonawowy, o konstrukcji zrębowej, oszalowany. Dwukalenicowy dach pokryty jest blachą. Do kościoła przylega murowana zakrystia z końca XVIII w., a do niej dobudowano w 1897 r. murowaną, neogotycką kaplicę dla ówczesnych właścicieli rodziny Radońskich.

Kościół w Lipem

3.6.12. Kościół pw. Narodzenia NMP w Blizanowie.

Kolejnym miejscem godnym uwagi jest świątynia w Blizanowie. Obecny kościół pw. Narodzenia NMP, położony na niewielkim wzniesieniu, zbudowany został prawdopodobnie w 1532 roku. Bryła kościoła, pomimo upływu lat i wielokrotnych przeróbek, do dziś zachowała charakterystyczne cechy późnogotyckiego schematu konstrukcyjnego i orientowanego ustawienia. Świątynia posiada konstrukcję zrębową, jest oszalowana z zewnątrz i ma wieżę. Do oryginalnych elementów, pochodzących z czasów budowy, bez wątpienia zaliczyć można układ planistyczny, górną belkę tęczową, prostokątne okna zamknięte półkolistym łukiem oraz obramienia portali drzwiowych.

Kościół w Blizanowie

3.6.13. Kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych w Rychnowie.

W sąsiedztwie Blizanowa znajduje się kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych w Rychnowie, który istniał już przed rokiem 1433. Wzniesiony został z fundacji rodziny Rychnowskich. W 1755 roku świątynia została zniszczona przez burzę. Dopiero w 1782 roku Skowrońscy, nowi właściciele Rychnowa, wybudowali modrzewiowy kościół, który przetrwał do obecnych czasów. Świątynia zbudowana została w technice zrębowej, jest oszalowana, jednonawowa, z wieżą i wieżyczką-sygnaturką. Dach ma pokryty gontem, a wieżę i sygnaturkę blachą.

Kościół w Rychnowie

3.6.14. Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Pamięcinie.

Ostatnim punktem na szlaku kościołów drewnianych Ziemi Kaliskiej jest kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Pamięcinie. Parafia w Pamięcinie powstała na początku XV wieku. Obecny kościół z 1727 roku zbudowany został na miejscu starego. Świątynia - drewniana, oszalowana i kryta gontem - powstała z fundacji Andrzeja Radońskiego i Jana Radońskiego. Nowy kościół otrzymał wezwanie świętego Jana Chrzciciela. Ołtarz główny i boczny ze splotami liści akantu pochodzą z roku 1730. W ołtarzu bocznym znajduje się obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem, a w kaplicy bogaty ołtarz rokokowy.

Kościół w Pamięcinie

3.7. Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

Powiat Kaliski posiada opracowany w 2006 roku Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla budynku Starostwa Powiatowego w Kaliszu. Plan ten jest co roku aktualizowany.

4. Cele i zadania Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027

Wdrożenie Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027, poprzez wykonanie wskazanych zadań, ma pomóc w realizacji celów określonych przez ustawodawcę. Poniższe zestawienie zawiera usystematyzowane cele strategiczne, priorytety oraz zadania Programu. Realizacja celów Programu wymaga współdziałania z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami i organizacjami pozarządowymi, właścicielami i użytkownikami

obiektów zabytkowych, służbami ochrony zabytków, instytucjami kultury i innymi podmiotami mającymi w swoim obszarze działania ogólnie pojęte dziedzictwo kulturowe.

4.1. Cele strategiczne, priorytety, zadania.

W opracowanym Programie określono 2 cele strategiczne:

- 1) Ochrona i kształtowanie kulturowego obrazu powiatu,
- 2) Kształtowanie pozytywnych postaw społeczeństwa wobec dziedzictwa kulturowego regionu.

4.1.1. Cel strategiczny: Ochrona i kształtowanie kulturowego obrazu powiatu.

Realizacja tego celu pozwoli na zwiększenie atrakcyjności regionu, materialną poprawę stanu zabytków, ich adaptację oraz wykorzystanie posiadanego potencjału dziedzictwa kulturowego.

Priorytet 1. Zachowanie autentyczności największą wartością dziedzictwa kulturowego.

Zadania:

- 1) wzmocnienie poziomu ochrony i opieki nad zabytkami w powiecie,

sposób realizacji zadania: cykliczne sporządzanie programów i planów mających na celu ochronę obiektów zabytkowych, uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gmin,

- 2) powstrzymanie degradacji wartościowych krajobrazów kulturowych oraz dewastacji otoczenia obiektów zabytkowych,

sposób realizacji zadania: uwzględnianie ochrony krajobrazów kulturowych w zapisach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

W przypadku stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków istnieje zakaz prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych na jego terenie, a prace porządkowe prowadzone w jego obrębie wymagają uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Priorytet 2. Zachowanie historycznej różnorodności kulturowej regionu i ich zagospodarowanie.

Zadania:

- 1) zapobieganie procesowi degradacji zabytków pozostałych po dawnych kulturach,

sposób realizacji: stosowanie jednolitych zasad ochrony w stosunku do wszystkich zabytków niezależnie od ich pochodzenia i własności,

- 2) opieka nad folklorem i sztuką ludową oraz zabytkami sztuki niematerialnej,

sposób realizacji: wydawanie broszur i wydawnictw promujących folklor i sztukę ludową, nagradzanie zespołów, orkiestr i twórców ludowych doroczną nagrodą za działalność w dziedzinie

twórczości artystycznej, organizowanie przeglądów i imprez mających na celu promowanie sztuki ludowej.

4.1.2. Cel strategiczny: Kształtowanie pozytywnych postaw społeczeństwa wobec dziedzictwa kulturowego regionu.

Realizacja tego celu pozwoli na wytworzeniu w społeczeństwie przekonania o ważności własnej kultury, która prowadzi do poczucia trwałości i porządku społecznego oraz do pozytywnego wartościowania własnego środowiska.

Priorytet 1. Aktywność społeczna i świadome zaangażowanie w opiekę nad regionalnym dziedzictwem kulturowym.

Zadania:

- 1) zwiększenie roli partnerstwa organizacji pozarządowych dla skutecznego zarządzania i opieki nad zabytkami,
- 2) aktywizacja użytkowników - właścicieli zabytkowych obiektów do inwestowania we własne nieruchomości,
- 3) wzmacnianie edukacji w zakresie dziedzictwa kulturowego.

Priorytet 2. Ekonomiczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego oraz promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego.

Zadania:

- 1) podnoszenie poziomu świadomości wartości krajobrazu kulturowego jako elementu niezbędnego do rozwoju dziedzin związanych z zagospodarowaniem czasu wolnego,
- 2) prowadzenie marketingu dziedzictwa kulturowego,
- 3) wspieranie rozwoju turystyki kulturowej i rekreacyjnej,
- 4) utrzymanie atrakcyjności turystycznej i kulturowej regionu.

5. Wdrażanie Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027

5.1. Rozwiązania organizacyjne i instytucjonalne.

Wdrożenie Programu jest obowiązkiem administracji samorządowej Powiatu. Partnerami w realizacji programu mogą być poszczególne gminy Powiatu, instytucje oraz organizacje i stowarzyszenia społecznie aktywne w dziedzinie kultury. W zakresie edukacji i promocji istotną rolę do spełnienia mają placówki oświatowe oraz gminne ośrodki kultury.

Podstawowym narzędziem realizacji programu w zakresie ochronnym pozostaje prawo miejscowe, a szczególnie regulacje w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin.

5.2. Mechanizmy i źródła finansowania Programu.

Finansowanie zadań Programu należy opierać na środkach własnych oraz możliwych dofinansowaniach ze strony Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Województwa Wielkopolskiego.

Optymalnym rozwiązaniem jest przeniesienie części ciężaru finansowania działań z zakresu ochrony zabytków na inwestorów indywidualnych. Ponadto źródłami finansowania działań mogą być regionalne i krajowe fundusze.

5.2.1. Organy przyznające dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach.

Art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, określa szczegółowo wykaz działań które mogą podlegać dofinansowaniu. Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować wyłącznie nakłady konieczne poniesione na przeprowadzenie tych prac.

Zgodnie z art. 82 ust. 1 ww. ustawy łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, udzielonych przez ministra do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzkiego konserwatora zabytków bądź organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

5.2.2. Dotacje Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Dotacje udzielane są na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach ruchomych i nieruchomych na podstawie wniosków złożonych przez właścicieli lub posiadaczy zabytków. Dotyczą nakładów koniecznych na prace konserwatorskie wykonane w roku udzielenia dotacji lub prowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (refundacja). Uprawnionymi wnioskodawcami są osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego lub inne jednostki organizacyjne, będące właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadają taki zabytek w trwałym zarządzie.

Zasady udzielania dotacji:

- dofinansowanie może obejmować jedynie nakłady konieczne na prace określone w art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- dofinansowanie może być udzielone do wysokości 50 % nakładów koniecznych., wyjątkowych wypadkach (wyjątkowa wartość historyczna, artystyczna lub naukowa obiektu, wymagane

przeprowadzenie złożonych technologicznie robót, stan zachowania zabytku wymaga natychmiastowej interwencji) dofinansowanie może stanowić 100 % wartości robót.

5.2.3. Dotacje wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Dofinansowanie prac przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków odbywa się na podstawie art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz na podstawie uchwały Sejmiku Województwa, Rady Powiatu lub Rady Gminy w sprawie trybu i zasad przyznawania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane.

Dotacja, na prace konieczne wymienione w art. 77, może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

5.2.4. Dotacje Powiatu Kaliskiego.

Udzielane są na podstawie uchwały Nr XXXIII/285/2021 Rady Powiatu Kaliskiego z dnia 28 kwietnia 2021 r., w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnych ewidencjach zabytków, położonych lub znajdujących się na obszarze powiatu kaliskiego, która zmieniła uchwałę Nr XLIX /540/2018 Rady Powiatu Kaliskiego z dnia 27 lipca 2018 roku określającą zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych lub znajdujących się na obszarze powiatu kaliskiego.

Zgodnie z powyższymi uchwałami w budżecie Powiatu Kaliskiego począwszy od 2014 roku planowane są każdego roku środki finansowe przeznaczone na dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych lub znajdujących się na obszarze powiatu kaliskiego. Dotacja może wynieść maksymalnie 70% wartości wszystkich nakładów na prace konserwatorskie, restauratorskie lub budowlane. Wnioski o dotacje mogą być składane do dnia 30 września roku poprzedzającego rok wykonania prac przy zabytku. Zasady przyznawania dotacji oraz wzór wniosku dostępne są w Biuletynie Informacji Publicznej Powiatu Kaliskiego: BIP/Ogłoszenia/ Dotacje na zabytki.

6. Monitoring działania Programu

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami za monitorowanie realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027 odpowiada Zarząd Powiatu Kaliskiego.

Celem monitoringu będzie zbieranie informacji dotyczących realizacji Programu na każdym etapie wdrażania. Będą one stanowić podstawę oceny uzyskanych efektów realizacji programu oraz formułowania ewentualnych wytycznych i propozycji zmian do programu. Proces monitorowania będzie polegał na:

- 1) przyglądaniu się zmianom, jakie zachodzą w wyniku realizacji celów i zadań Programu oraz podejmowaniu inicjatywy dotyczącej korekt Programu,
- 2) analizie zebranych danych i opracowaniu informacji o realizacji Programu.

Co dwa lata Zarząd Powiatu Kaliskiego będzie sporządzał sprawozdanie z realizacji Programu i przedstawiał je Radzie Powiatu Kaliskiego.

Sprawozdanie to będzie udostępnione do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej Powiatu Kaliskiego.

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR
RADY POWIATU KALISKIEGO
z dnia.....

w sprawie przyjęcia „Programu opieki nad zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027”

Zgodnie z art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r. poz. 840 z późn.zm.) Zarząd Powiatu Kaliskiego sporządził projekt „Programu opieki nad zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027”.

Uchwalenie „Programu opieki nad zabytkami Powiatu Kaliskiego na lata 2024-2027” poza wypełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z ustawy ma przede wszystkim na celu pomoc w poprawie stanu zabytków znajdujących się na terenie powiatu kaliskiego. Pomoc ta ma polegać głównie na wskazaniu kierunków działań jak również zapewnieniu środków finansowych w budżecie Powiatu Kaliskiego na realizację postanowień Programu.

Mając powyższe na względzie przyjęcie uchwały uważa się za zasadne.